



# Hårda tag är en hit

Sidorna 10–11

**Ledare:**

Tyst om dödsfall

**Sid 2**

**Nyheter:**

Byggföretag stäms **Sid 4–5**

**Information:**

Vi ses på mötet!

**Sid 16**

# Olyckorna få pratar om

Hej kamrater!

Förra året blev ett rekordår för Byggnads. Som enda fackförbund ökar Byggnads i medlemsantal för fjärde året i rad. Organisationen växte med 1 553 medlemmar. Byggnads har även ökat i de prioriterade grupperna kvinnor och unga. Totalt har Byggnads nu 104 283 medlemmar och är det fjärde största LO-förbundet.

Det känns tryggt att så många nya medlemmar vill vara med oss på resa mot ett starkare förbund. Det visar på kraft och styrka när vi nu på allvar går in i avtalsrörelsen. I vanlig ordning så säger vår motpart att det inte finns några pengar över och att vi måste hålla nere våra krav. Vi har fått nästan 2 000 motioner och det visar att våra medlemmar är mycket engagerade i Byggnads.

**Många motioner** handlar om pension och vår arbetsmiljö, vilket är bra då jag och många med mig saknar debatten om arbetsplatsolyckor och dödsolyckor på våra arbetsplatser. Alltför ofta hör man Ulf Kristersson och hans blåbruna anhang härja om att de fattas poliser, långa värdköer, med mera. Jag har aldrig hört borgarna prata om vår arbetsmiljö, vilket är mycket märkligt eftersom det är farligare att vara på våra arbetsplatser än att gå ut på krogen en fredagskväll. Under 2019 inträffade det 14 dödsolyckor inom bygg och anläggning. Till och med den 30 november samma år inträffade hela 3 367 arbetsplatsolyckor som har lett till sjukskrivning. Det är nästan 10 olyckor om dagen – och är alldeles för många.

**”Det dör fortfarande fler människor i arbetslivet än vad det gör i skjutningar.”**

Det är fruktansvärt att människoliv inte verkar vara värt någonting i vårt nuvarande samhälle. Våra folkvalda tävlar med varandra om vad som behövs; fler poliser, strängare straff och gud vet vad. Självklart så ska man kunna känna sig trygg ute på gator och torg, lika självklart borde det vara att vi ska kunna känna oss trygga på våra arbetsplatser.

Bland arbetare på sociala medier och andra forum, och i det politiska rummet nämns nästan aldrig dödsolyckorna på våra arbetsplatser, det är för mig väldigt konstigt. Det borde vara lika självklart att våra politiker stod upp för ökade resurser till Arbetsmiljöverket och återinföra Arbetslivsinstitutet för att minska dödsolyckorna.

**Det dör fortfarande fler människor i arbetslivet än vad det gör i skjutningar i samhället, därmed inte sagt att det ena är värre än det andra.** Det jag vill är det borde uppmärksammas på ett liknande sätt men varken media eller politiker verkar vara intresserade av att det är ett stort antal människor som åker till arbetet på morgonen för att inte komma hem till nära och kära. Vi säger att vi strävar efter en nollvision men då måste politikerna avsätta resurser till det också.



**Kenneth Svärd**  
ordförande Byggnads Örebro-Värmland

## Byggnads växer – igen!

**När andra fack krymper går Byggnads mot strömmen. Förbundet växte 2019 – och det ovanligt mycket.**

Karl-Erik Gustavsson i Gräsmark är nygammal medlem.

– När jag bytte till en större firma som har kollektivavtal kändes det naturligt att gå med, säger Karl-Erik Gustavsson som är plattsättare och murare.

I dag är han anställd på Wermlands Bygg och Plattsättning i Sunne. Karl-Erik Gustavsson har varit medlem förr, men när han började arbeta i Norge på 1990-talet gick han ur.

– Jag kände att det är bra att vara med igen. Framför allt för tryggheten.

För fjärde året i rad växte Byggnads, 2019 med 1 553 medlemmar. Det sker samtidigt som fackföreningarna i stort kämpar mot medlemstapp.

Byggnads gläds också åt att det sker en tydlig ökning i grupperna kvinnor och unga. Nära var tredje medlem är under 30 år och två procent är kvinnor. Totalt har Byggnads nu 104 283 medlemmar och är det fjärde största LO-förbundet.

– Att det går så här bra för Byggnads är ingen slump. Vi har tagit stora kliv de senaste åren. I dag har vi en vässad organisation där alla har ögonen på bollen, säger förbundsordförande Johan Lindholm.

Magnus Östin



Medlemstidning för Byggnads  
Region Örebro-Värmland

**Ansvarig utgivare:**

Kenneth Svärd

**Redaktionskommitté:**

Kenneth Svärd och Thomas Andersson.

**Produktion:** Magnus Östin, Västerås (text), Krügers, Västerås (foto och projektledning), EC Media AB, Örebro

(formgivningen och redigering).

**Tryck:** Ätta.45 Tryckeri, Västerås

**Adress till hemsidan:**

orebro-varmland@byggnads.se

**Telefon:** 010-601 10 11 (vxl)

**Postgiro:** 204729-8

## Vad tycker du ...

**... att vi ska skriva om i tidningen? Kom med tips och idéer till tidningens projektledare Peter Krüger: peter.kruger@telia.com**

# Byggnads: Företags agerande ett hot mot svenska bygglöner

**Byggnads Örebro-Värmland agerar mot ett lokalt byggföretag som tagit in underentreprenörer som saknar kollektivavtal. – Det är ett tydligt avtalsbrott, säger regionordförande Kenneth Svärd.**

Samtidigt som Byggnads driver en kampanj mot oschysst konkurrens dyker det upp nya exempel på företag på svenska byggarbetsplatser som saknar kollektivavtal.

– Tyvärr är det så här det ser ut på många arbetsplatser, säger Kenneth Svärd.

**Denna gång handlar** det om ett förhållandevis stort Örebroföretag som är medlem i branschorganisationen Sveriges Byggindustrier. Örebroföretaget är totalentreprenör när ett fastighetsbolag bygger ett flerbostadshus i Örebro. Man har ingen egen personal och har anlitat en underentreprenör – som i sin tur tagit in andra företag. Varken under-



På det här bygget i Örebro arbetade företag som saknade kollektivavtal. När Byggnads reagerade och agerade fick det effekt.

entreprenören eller företagen i sista ledet har kollektivavtal, enligt Kenneth Svärd.

**Erfarenheten visar** att upplägg som detta leder till lönedumping.

– Det är så många led och alla företag som finns med vill ha en förtjänst. Det blir inte mycket kvar till arbetarna.

**Vad gör ni nu?**

– Vi har kallat totalentre-

prenören till förhandling för avtalsbrott. Deras agerande strider mot kollektivavtalet och MBL 38–40 som berör underentreprenörskedjan.

**Sedan 2014 har** totalentreprenören ett ansvar för att alla underentreprenörer på bygget har kollektivavtal.

Kenneth Svärd ser förekomsten av oseriösa byggföretag som ett ökande problem.

– Byggboomen har gjort att

det kommit in fler företag: Det är alldeles för lätt att klara sig undan.

**Byggnads får ägna** mycket kraft åt att bekämpa problemet, något man skulle slippa om branschorganisationen Sveriges byggindustrier själva hade en bättre kontroll, menar han.

– Det ligger förstås i vårt intresse som fackförbund att motverka osund konkurrens och lönedumping, men jag skulle önska att vi slapp lägga så mycket tid på det. Det är ju egentligen inte det som medlemmarnas pengar ska behöva gå till. Man skulle önska att Sveriges byggindustrier var mer intresserade av frågan.

Byggnads kunde snart notera en positiv effekt av att man ingripit. Samtliga anställda i de avtalslösa företagen har nu blivit anställda av huvudentreprenören som en följd av att Byggnads reagerat på avtalsbrottet och kallat till förhandling.

Magnus Östin

## Pensionen het fråga i årets avtalsrörelse

**Byggnads medlemmar har skickat in närmare 2 000 förslag på krav till årets avtalsrörelse. Många handlar om pensionerna. Det är ett dystert kvitto på att pensionssystemet är orättvist.**

De flesta byggnadsarbetare börjar jobba direkt efter gym-

nasiet. Men först när de är 25 börjar pensionen ticka in. Det handlar om tusenlappar som man går miste om vid varje pensionsutbetalning.

Att jobba som byggnadsarbetare är dessutom tungt och slitigt. Av de över 55 har fler än åtta av tio värk i kroppen.

**I årets avtalsrörelse** är pensionen en viktig fråga. Byggnads har också pressat på för att högre pensioner ska vara en del av LO:s gemensamma krav – och lyckats. Hela LO står därför bakom kravet på en pensionsavsättning från första arbetade timmen.

– Det jag hör är att Byggnads

medlemmar känner stor oro för framtiden. Vi kommer göra allt vi kan för att vi byggnadsarbetare får ett bra liv även på ålderns höst, säger Byggnads förbundsordförande Johan Lindholm.

byggnads.se



# Så fann Byggnads bevis i åttamiljonersstämmning

## Slovakiskt ställningsföretag utnyttjade anställda

**Ombudsmannen Jari Viitakangas på Byggnads Örebro-Värmland slet hårt för att hitta bevis mot det slovakiska ställningsföretaget KS Building. Stämningen på åtta miljoner har fått stor uppmärksamhet. Men de som verkligen tjäna på fusket finns högre upp.**

– Jag vågar inte tänka på det, säger Jari Viitakangas som svar på frågan hur många timmar han lagt ner på att hitta bevis mot det slovakiska ställningsföretaget KS Building som varit NCC:s underentreprenör när en ny kartongmaskin byggts på Gruvöns bruk i Grums.

Strax före jul lämnades stämningen in till Arbetsdomstolen för avtalsbrott och brott mot arbetstidslagen, och händelsen fick stor uppmärksamhet i massmedia, inte bara i branschpress.

Jari Viitakangas granskning startade i oktober 2018, efter härvan med det numera ökända ställningsföretaget No problems som varit inblandat i flera uppmärksammade ställningsras. Byggnads

anade både regionalt och på förbunds nivå att något var allvarligt fel, säger han.

– Sedan dess har jag försökt att sammanställa information och kartlägga kedjor. Samtidigt har det varit krångliga förhandlingar där deras advokater inte har varit samarbetsvilliga. De här företagen ingår i konstellationer, de har alla varit kopplade till No problems, och advokaterna har kommit med samma svar, som inte känns trovärdiga.

**Tack vare att han fick tillgång till inloggningsuppgifter på arbetsplatsen, kunde ta upp vittnesmål från andra arbetare på bygget och även fick anställda på KS Building att prata kunde han belägga att arbetsdagarna var alldeles för långa och att de anställda inte fick betalt för overtiden.**

– Det betyder att killarna fått för låga löner och det har varit brister i försäkringar och saknats pensionsinbetalningar. De har arbetat 220–260 timmar i månaden men bara fått betalt för 160.

**Kenneth Svärd**, Byggnads Örebro-Värmlands regionordförande, är förbannad över att det kan gå till så här på byggarbetsplatser i Sverige. Han kallar de slovakiska ställningsbyggarnas arbetsförhållanden för slavliknande och är glad att Byggnads Örebro-Värm-



**De har arbetat 220–260 timmar i månaden men bara fått betalt för 160.**

land genom enträget arbete nu kan agera mot orättvisa förhållanden som går ut över många.

**Jari Viitakangas berättar** att de slovakiska ställningsbyggarna har haft jobb i Örebro och Gävle också.

– Det är inte ovanligt att de arbetar elvtimmarpass 30 dagar i sträck.

Men lönen är för vanligt arbetstid: 40 timmar i veckan.

**Varför går de med på det?**

– De tjänar fortfarande bättre än i hemlandet, säger Jari Viitakangas.

**De anställda har** inte heller skattat i Sverige, trots att de stadigvarande arbetat här och därför är skyldiga att göra det.

– Det är förlorade skatteintäkter som skulle kunna gå till undersköterskor och vårdbiträden.

De skattar inte heller i Slovakien, enligt Jari Viitakangas uppgifter.

**Hur är det möjligt att undgå skatt?**

– Skatteverket har för lite resurser och behöver mer för att komma åt den här typen av kriminell verksamhet.

**Varför stämmer ni företaget på just åtta miljoner?**

– Vi har räknat ut hur många timmar de anställda faktiskt har jobbat. Vi har räknat snällt ändå.

Åtta miljoner motsvarar den lön de anställda inte fått för utfört overtidsarbete.

**Trots att KS Building** fuskat, enligt Byggnads stämning, är inte det slovakiska företaget den stora vinnaren.

– Företaget har tjänat 5–20 kronor i timmen per anställd.

**Inte heller beställaren** Bille-  
rud-Korsnäs eller huvudentreprenören NCC har tagit hem storkovan även om de sparat pengar genom att välja ett billigt byggföretag.

Jari Viitakangas är övertygad om att det är snäppet ovanför KS Building, hos No problems, som de stora summorna hamnat. Men det är inget han kan bevisa.

– Vi kan bara ingripa mot det företag där vi hittar felet, och det är KS Building.

**Varken Bille-  
rud-Korsnäs** eller NCC har gjort fel i sak, en-



Billerud-Korsnäs investering i en ny kartongmaskin på Gruvöns bruk i Grums har länge haft Byggnads ögon på sig, vilket nu resulterar i en mångmiljonstämning. Slovakiska ställningsbyggare har arbetat för många timmar, och som de inte har fått betalt för.

ligt Jari Viitakangas, men han tycker ändå att de borde ha lyssnat bättre på Byggnads tidigare varningar.

– Jag måste ändå säga att Billerud med tiden ändrat inställning och varit behjälpligt med information på slutet. Sedan vill jag också tacka Pappers som gjort ett otroligt jobb för att hjälpa oss i detta.

Han avslutningsvis en as-

pekt som lätt kan glömmas bort i en sådan här härva.

– Man ska komma ihåg att det finns ett seriöst företag som förlorat ett uppdrag när KS Building konkurrerade ut dem.

– Det är också bra att påminna sig om att det även finns utländska byggföretag som är seriösa och också kan drabbas.



## Skatteverket har för lite resurser för att komma åt den här typen av kriminell verksamhet.

**Byggnads fortsätter** kampen för rättvis konkurrens och schyssta arbetsvillkor. Framöver ska de rikta in sig på företagen som befinner sig en nivå upp.

– Vi ska titta närmare just på de företag som har underentreprenörer.

Text: Magnus Östin

Foto: Peter Krüger

### FAKTA

#### Stämningen i korthet

**Byggnads stämde** den 18 december 2019 det slovakiska ställningsföretaget KS Building inför Arbetsdomstolen för kollektivavtalsbrott och förhandlingsvägran. Anklagelsepunkterna är

många. Bland annat ska ställningsföretaget inte ha följt reglerna för maximal arbetstid och övertid. Inte heller har de anställda fått OB, övertidsersättning, helglön, traktamente eller semesterersättning enligt reglerna. KS Building har inte heller kommit

till de förhandlingar som Byggnads kallat till.

**KS Building har** arbetat på Gruvöns bruk i Grums, där Billerud-Korsnäs bygger en ny kartongmaskin, en investering på drygt sju miljarder. NCC fick

uppdraget att bygga maskinen, ett uppdrag i sig värt nära en miljard. NCC har kontrakterat underentreprenörer. Ställningsbyggandet har utförts av bolaget MN Scaffolding (som tidigare ingick i No Problemsgruppen) som i sin tur tagit in KS Building.

# ”Det är skitigt och vi väsnas”

– Ett hål kan ta två minuter eller en hel dag, säger Tommy Höök som valde bort snickaryrket för att bli håltagare – och det är inget han ångrar.



Det är en ovanligt mild januariförmiddag och idag är det ljusst dessutom. Solen skymtar bakom molnen och ger en känsla av tidig vår.

I Glanshammar har Tommy Höök parkerat firmabilen på en bro.

– Det här är drömväder att arbeta i, säger han och slår upp bakdörrarna till firmabilen som pryds av flera firmanamn. Guja står det mitt på motorhuven. Där var han anställd tidigare. Numera är firman uppköpt av Betongborrargruppen, en del av Relita, och det står också textat på bilen.

– När det är minusgrader då fryser vattnet om det inte får rinna och en massa annat blir också svårare.

**Han drar i gång** det dieseldrivna elverket och riggar upp för nästa hål. Bron repareras och ska i samband med det få nya räckben och de måste förstås fästas i bron.

Långsamt borrar han sig neråt i betongen. Bron som är en del av Gamla Arbogavägen, som genomfartsvägen heter, ska i samband med renoveringen få en cykelbana. 18 hål med tio centimeters diameter ska borraras för det nya räckbenet.

**Tommy placerar** borrkronan på rätt plats, skruvar fast stativet i betongen, sätter på vattnet som både kyler och smörjer, och börjar. En enkel

**FAKTA**

**Tommy Höök**  
**Ålder:** 32 år.  
**Familj:** Sambo Ellinor.  
**Bor:** Lägenhet i Örebro.  
**Yrke:** Håltagare, utbildad snickare.  
**Fritidsintressen:** Crossfit, karate och att ligga på soffan.



Bron renoveras och ska få nytt räcke. Då behövs nya hål tas i betongen



**Jag längtade tillbaka till det här jobbet: det är kul och utmanande.**

stol har han lånat med sig från byggkojan. I hörlurarna har han när han arbetar ensam oftast en ljudbok, men idag är det ett poddradioprogram, P3 Historia.

Att han blev håltagare var något av en slump. Det var snickare han utbildade sig till

på gymnasiet, men militärtjänsten gjorde indirekt att han halkade in i ett annat yrke.

– Jag gjorde lumpen direkt efter skolan och när jag var klar visade det sig svårt att få en lärlingsplats som snickare eftersom det hunnit gå ett år.

**Han blev erbjuden** ett jobb som håltagare på en firma i Kumla och tackade ja.

– Det var i princip ”Här har du grejerna: ut och kör”, minns han.

Han lärde sig yrket av sina äldre kollegor och trivdes så bra att han blev kvar. Men efter fem år kände han av flera skäl att det var dags att röra på sig. Inte minst ville han få ihop sina lärlingstimmar som snickare.

– Så jag jobbade som snickare i fem år efter det.

Men med tiden ledsnade han på att ligga borta på jobb måndag till torsdag i någon annan svensk stad.

– Jag längtade tillbaka till det här jobbet också: det är kul och utmanande. Jag hörde av mig till Guja och frågade om de hade något jobb till mig. ”När kan du börja?” Blev svaret. Det är svårt att få tag på självgående gubbar.

**För den som tror** att håltagare bara borrar hål för räckesfästen, elurtag eller sågar upp nya dörrhåll har fel.

– Det är skitigt och vi väsnas mycket, och vi gör saker som många andra inte har koll på.

Han berättar om ett uppdrag i somras på sjukhusbygget i Örebro.

– Vi sågade upp tre hisstak. Det hade byggts på en extra-

våning på några äldre hus och nu skulle hissen byggas om för att nå även den nya högsta våningen. Följaktligen behövde det befintliga hisstaket sågas upp och tas bort. Utmaningen låg i att undvika att smutsa ner hisschaktet med vattnet från sågen och – inte minst – hitta ett sätt att hantera de vikter som hängde i taket.

– Vi gjorde en plaststrut från väggarna som ledde ner vattnet till ett sopkärl, som vi fick hålla koll på och tömma. Och vi var tvungna att säkra all vikt, block som vägde 600 kilo, med hjälp av ett spel.

**Då och då är** han på jobbuppdrag som består i att rätta till fel som uppstått på byggen.

– Det kan vara dörrhåll som är på fel plats eller eldosor som sitter fel.

Firman han arbetar åt tar också åt sig rivningsjobb.

– Mest betongväggar men vi har också resurser att riva mindre hus. Vi har tillgång till bra robotar.

Att om möjligt slippa använda bilmaskinen och i stället styra en rivningsrobot som får ta de skadliga vibrationerna är ett stort plus tycker Tommy Höök.

Lönen ligger på 198 kronor i timmen. Att jobba på ackord funkar inte i det här jobbet. Han känner till andra, mindre, firmor som betalar bättre, men de är inte lika bra utrustade med maskiner som gör arbetet skonsammare, enligt Tommy.

– Det är värdefullt att vara på en stor firma som har de resurserna.

Text: Magnus Östlin  
 Foto: Peter Krüger





Den milda vintern gör arbetet enklare för den som arbetar utomhus och håller på med vatten. Tommy Höök är utbildad snickare, men har mesta tiden arbetat som håltagare.



# Fortsätt kämpa – släpp ingen jäkel över bron

**M**åste börja med att gratulera oss byggnadsarbetare till att ha en ordförande som verkligen driver våra frågor. Vi ökar medlemsantalet medan andra förbund står och stammar på samma medlemsantal eller tappar medlemmar. Vår ökning betyder naturligtvis bättre förhandlingsläge när fler är med.

Bertil Winberg hette en gammal ordförande i vårt förbund som i alla lägen lät oss förstå att vid minskat medlemsantal blev hans möjligheter att förhandla för oss

sämre. Anledningen var att arbetsgivaren öppnade med att tala om att alla byggnadsarbetarna inte var med i förbundet.

**Vi har en liknande situation** nu då det finns utländska arbetare som är utanför systemet. Det är en stor fara för oss som vill ha ordning och reda. Media rapporterar om byggnadsarbetare som tänker kolla vad den utländska arbetskraften har för utbildning för att på det sättet få ner olycksrisken. En mycket bra åtgärd. Så var det

förr, men då var det fackföreningsboken som kollades och f-n tog den som inte kunde visa upp boken på arbetsplatsen. Det var bara att åka hem och ta med en klar bok, alltså med betald avgift och därmed giltigt medlemsbok. Om vi alla kunde hjälpa till att kolla den utländska arbetskraftens giltighet på byggena skulle vi garanterat få ner olyckorna.

Vi måste nog som vanligt göra jobbet själva för att öka säkerheten på byggena för politikerna och massmedia säger inte mycket. Det finns tyvärr också svenska företag som

struntar i att ta ansvar för sin anställda, och även de borde vi jaga med blåslampa.

**Nu är det snart** avtalsrörelse och jag vill bara säga: Vad stolt jag blev när avtalsmotionerna redovisades! Bra medlemsuppställning där!

Till sist: Fortsätt kampen om kollektivavtalet. Släpp ingen jäkel över bron. Stå upp för er ordförande som verkligen håller rent framför dörren.



**Byggare Bob**

## Örebro-Värmlands utbildningar 2020

Passa på och anmäl dig till en utbildning i Byggnads Örebro-Värmlands regi. Det finns mycket att välja på, både för medlemmar och förtroendevalda. Du förlorar ingenting på att gå en kurs. Investera lite tid i dig själv!

### Lagbasutbildningar

För dig som är lagbas finns det lagbasutbildning i två delar och innan den påbörjas skall du genomföra Påfarten. Den första delen; uppdelad i steg 1 och 2, läser du på regional eller lokal nivå. Den andra delen ligger på en central nivå. Är du dessutom utsedd förtroendevald FFV eller FFM skall du då även genomgå grundutbildningen.

Som lagbas är du en av Byggnads förlängda armar på arbetsplatsen därför är det viktigt att du deltar på Byggnads träffar och utbildningar.

**Steg 1: 6–8 oktober.** Folkhögskolan, Karlskoga.

**Steg 2: 4–5 november.** Folkhögskolan, Karlskoga.

### Påfarten – en facklig introduktionsdag

Varför är du medlem i facket?

Eller varför är du inte medlem?

Bland annat det pratar vi om under en dag som innehåller information om vad facket gör och varför det är viktigt att vara medlem.

Kursen riktar sig alltså både till dig som är medlem i Byggnads och till dig som ännu inte bestämt dig för att bli medlem. Ersättning för förlorad arbetsförtjänst lämnas i form av ett stipendium.

**27 maj, Örebro**  
**24 september, Karlstad**  
**8 oktober, Karlskoga**  
**19 november, Hagfors**  
**5 november, Örebro**  
**17 december, Karlstad**

### Påfarten för ungdomar

**7 april, Örebro**  
**15 april, Karlstad**

### Grundutbildning för förtroendevalda

### (FFV) 10–13 november, Örebro. Medbestämmande (MB) steg 1–3

**3. 3–5 juni, externat Örebro (övernattningsom det behövs)**  
**1. 25–28 aug, internat Sunne**  
**2. 6–9 okt, externat Karlstad (övernattningsom det behövs)**  
**3. 2–4 dec, externat Karlstad (övernattningsom det behövs)**

### Skyddsombud (SO)

**År 1:**  
**Steg 1. 6 maj, Karlstad**  
**Steg 2. 13 maj, Karlstad**  
**Steg 1. 19 augusti, Örebro**  
**Steg 2. 26 augusti, Örebro**  
**Steg 1. 4 november, Karlstad**  
**Steg 2. 18 nov, Karlstad**

**År 2:**

**Steg 3+4. 9–10 juni, Karlstad**  
**Steg 3+4. 8–9 sept, Örebro**  
**Steg 3+4. 8–9 dec, Karlstad**

**Om intresse finns** för någon av utbildningarna, hör av dig med en anmälan eller frågor!

Anmäl dig per mejl till: maria.ribbenmalm@byggnads.se  
 telefon 010-601 12 10, eller Tomas Pettersson studieansvarig ombudsman 010-601 12 16  
 076-843 04 30  
 tomas.pettersson@byggnads.se





# Patrik vill se tuffare regler mot fusket med arbetstiden

**Skärpta regler för att stoppa företag som bryter mot arbetstidslagar och skapar orättvis konkurrens. Det är ett av många förslag som Byggnads i Örebro-Värmland vill ha in i kommande kollektivavtal.**



Patrik Hjelm.



Kjell Krantz.

Nu ska nya kollektivavtal förhandlas fram mellan Byggnads och arbetsgivarna. Kollektivavtalen, olika för olika branscher, reglerar löner, förmåner, arbetstider och annat – kort och gott hur det ska fungera på jobbet.

De gamla avtalen går ut den 30 april, med undantag för Entreprenadmaskinavtalet som gäller till 31 maj.

**Förslagen från** medlemmar och regionen om vad man vill satsa på passar väl in i förbundets prioritering av frågor.

– De stora frågorna handlar om en tryggare arbetsmiljö, ordning och reda, tydligare ansvar och en pension att leva på, säger Torbjörn Hagelin, avtalssekreterare i Byggnads.

**Här följer några förslag från Örebro-Värmland:**

Patrik Hjelm, tidigare rörmokare, industrimontör, och numera ombudsman vill att arbetstiden ska regleras tydligare i nya byggavtalet så att oseriösa företag inte kan konkurrera ut ärliga företag och utnyttja sina arbetare.

”Då man går på stan och i affärer på kvällar och helger möts man ofta av byggnadsarbetare som arbetar

**” Företagen som jobbar på helger och kvällar bemannar oftast med utländsk arbetskraft som inte tar ut någon form av OB eller övertidsersättning.**

trots att vi ska vara lediga på kvällar och helger. Detta ger en skev konkurrens då företag och dess anställda måste anpassa sig till denna nya verklighet om man vill konkurrera med dessa företag. Företagen som jobbar på helger och kvällar bemannar oftast med utländsk arbetskraft som inte tar ut någon form av OB eller övertidsersättning. Det heter att man ’jobbar in’ men sanningen är att man måste ställa upp på dessa villkor om man ska behålla sin anställning”, skriver han i motionen.

– Man märkte av problemen redan när jag jobbade på indu-

strisidan, säger Patrik Hjelm till tidningen.

– Även när man går på stan så märks det: det byggs ställning och snickras långt in på kvällarna och helgerna. Byggena går i stort sett hela tiden.

**Tidigare var utländsk** arbetskraft ofta underbetald, nu fuskas det på annat sätt, menar han.

– De kan ha rätt timlön, i stället förekommer mycket dold övertid.

Han hoppas att avtalstexterna kan skärpas för att minska möjligheterna att fuska med inarbetad tid och andra dispenser.

– Samtidigt vill vi ju inte ta bort möjligheten för dem som ligger borta att jobba in tid och snabbare komma hem till familjen.

**Ett annat förslag** från regionen – att entreprenörskedjorna ska begränsas till två steg – försöker också komma åt samma grundproblem: fusket.

Många av de andra förslagen handlar om hälsan. Bland annat att det ska skrivas in i byggavtalet att alla anställda ska få träna på betald arbetstid en timme i veckan. ”Detta gynnar även företagen då sjukskrivningarna borde minska”, står det i motionen.

Byggnads regionfullmäktige håller med och tillägger att på flera arbetsplatser anordnas redan morgongymnastik på arbetstid. ”Det vore väldigt bra om friskvård vore avtalsreglerat så att alla som vill får

möjlighet och inte bara de som har en anställning i ett företag som tar större ansvar för arbetsmiljön får möjligheten till betald friskvård”, skriver man.

– Det vore fantastiskt om vi kan få in det i avtalet, får man träna på arbetstid, då blir det av, säger Kjell Krantz, Örebro, snickare på Peab till vardags men också förtroendevald inom Byggnads Örebro-Värmland och en av dem som sitter i avtalsrådet.

Han noterar att många förslag rör tryggheten och arbetsmiljön.

– Men den mest frekventa frågan bland motionerna rör pensionsavsättningar, säger han.

**I en motion föreslås** en större avsättning till pensionen i nya Entreprenadmaskinavtalet.

Region Örebro-Värmland håller med och skrev så här i sitt utlåtande: ”Att ha en trygg ålderdom och att kunna klara försörjningen som pensionär måste vara en prioriterad fråga för Byggnads. Att öka med 0,5 procent är fullt rimligt och vi behöver lägga mer fokus på pensionsavsättningen”.

Magnus Östin

**Fotnot:** Om det blir ett ettårigt avtal hinner inte motionerna upp på bordet. Det betyder inte att det varit bortkastat att komma med idéer och förslag. Byggnads sparar motionerna till en längre avtalsperiod som gör det möjligt att driva kraven.



Redo för en sammanstötning. I amerikansk fotboll ingår kroppskontakt och tuffa smällar. Det passar Elin Thimfors som spelade "rätt fysiskt" även i vanlig fotboll och innebandy vilket ledde till utvisningar.



Under vintern är det mycket teknik- och fysträning. I maj startar säsongen.



Elin Thimfors spelar för Carlstad Crusaders och har även en plats i svenska damlandslaget.



I en svår tid i livet valde Elin Thimfors att byta yrke – från städerska till snickare. Hon har hittat rätt även i sportens värld. I amerikansk fotboll är hennes tuffhet en styrka.

# Elins tuffhet är styrkan

**Torsdagskväll i januari.** I en kylig inomhushall med konstgräs, som ligger granne med den ljusare upplysta och uppvärmda Växnäshallen, tränar Carlstad Crusaders.

I kväll har herr- och damlaget gemensam träning. Tränarna har delat upp lagen i mindre grupper som genomför olika övningar i högt tempo. Instruktioner ropas ut på en blandning av svenska och engelska och det ser emellanåt hårt ut när spelarna stöter ihop.

**Det är tuffheten** Elin Thimfors gillar, säger hon när vi träffas för en intervju före träningen.

– Jag har provat på fotboll och innebandy tidigare. Jag spelade rätt fysiskt och fick ofta frisparkar och utvisningar emot mig.

En kompis hade en bror som spelade i Carlstad Crusaders herrlag och hon följde med för att titta på en träning.

– Jag föll direkt: Det här måste jag pröva!

Hon lockades av det fysiska spelet, men också av att det var något nytt. Snart var hon med på en träning med damlaget.

– De såg att jag kunde det här och ville verkligen ha med mig i laget och det kändes så bra.

Elin Thimfors hade med sig styrkan och snabbheten från de andra sporterna – hon hade också tränat judo och gymnastik tidigare. Hon insåg också att det låg något i det där som

hennes innebandytränare sagt – att hon har en god spelförståelse.

**2015 gjorde hon** sin första träning. Men redan samma år skadade hon sig och idrottandet fick sättas på paus.

– Jag drog av korsbandet. Det blev det en lång tid av rehab.

Hon hade på kort tid visat för fler än klubbkamraterna vad hon är kapabel till. Hon blev uttagen till landslaget men tvingades tacka nej på grund av skadan.

Året därpå kom nästa svåra motgång, på det personliga planet. Mamman gick bort och det ledde till livsavgörande förändringar för Elin.

– Mamma var arbetsledare på firman där hon och jag jobbade, och allt kollapsade.

**På gymnasiet hade** Elin Thimfors gått en inriktning mot mode och textil. Men det gav henne inget jobb så hon började städa på firman där hennes mamma arbetade. Det hann bli åtta år.

Mammans bortgång fick Elin att byta yrkesbana. Hon fick höra talas om Yrkesakademien i Örebro, som utbildar inom bygg och anläggning.

– Jag sökte faktiskt bygg redan på gymnasiet men kom inte in då. Jag har alltid varit intresserad av att hålla på med händerna, och när jag var liten var jag ofta med pappa



## FAKTA

### Elin Thimfors

**Ålder:** 26 år.

**Familj:** Singel.

**Bor:** Bostadsrätt i Skoghäll.

**Yrke:** Snickarlärling.

**Fritidsintressen:** Amerikansk fotboll och fotografering. "Det finns inte tid för så mycket mer eftersom träningen tar mycket tid".

när han renoverade herrgården vi köpte 2003.

**Hon kände direkt** att hon hamnat rätt som snickare.

– Jag trivs jättebra.

Även i idrottandet gick det åt rätt håll. Skadan i korsbandet läkte och hon kunde återgå till träning och seriespel. 2018 fick hon än en gång frågan om hon ville vara med i landslaget och tackade ja.

Elin Thimfors är stark och har spelpositioner där det tas tillvara både i klubblaget och landslaget.

– Linebacker är min favvoposition. När man tacklar någon – den boosten... Känslan när man trycker till någon så den åker ner i backen, den är skön.

**Hon ger sig in i** en beskrivning

av sporten: av reglerna, spelpositionerna, teknikerna och taktiken. För en oinsatt är det inte lätt att hänga med. Det framgår tydligt att det handlar om så mycket mer än hårda tacklingar och quarterbackar med stjärnstatus.

– Det jag gillar med sporten är att det finns en plats för alla, oavsett kroppstyp. Alla behövs. Quarterbacken skulle inte kunna vara den där stjärnan om inte offensiva linjen stod framför.

**Elin Thimfors sticker** inte under stol med att sporten kan ge skador.

– Man får smällar mot huvudet, men om man går in rätt råkar man inte illa ut.

Carlstad Crusaders damlag tränar fem gånger i veckan. När säsongen drar i gång blir det också en match i veckan.

**Elin har nytta av** träningen också på jobbet.

– Jag har koll på hur jag ska lyfta för att inte skada mig och är ganska stark.

Laget spelar i Superserien där bara tre lag kvalar in. Sporten är förhållandevis ny, särskilt på damsidan, men intresset växer för varje år.

Carlstad Crusaders är svenska mästare två år i rad.

## Blir det en tredje gång?

– Vi jobbar på det.

Text: Magnus Östin

Foto: Peter Krüger

# Kenny jobbar hellre aktivt än sitter i byggkojan och klagar

För snickaren Kenny Hermansson är det självklart att vara med i facket. Det har han med sig hemifrån. Men det var först för fyra år sedan han tog steget till att själv arbeta fackligt. – Jag gick Påfarten, en grundutbildning i vad facket är och står för, och det blev starten.

Att han skulle vara med i facket har det aldrig rått något tvivel om. Mamma arbetade som kassörskan på Ica och pappa har egen mattläggningsfirma.

– Pappa är egenföretagare med anställda, men har ändå alltid sagt att facket är viktigt. På det där informationsmötet för fyra år sedan nämndes bristen på folk som vill engagera sig. Kenny Hermansson kände att han borde dra sitt strå till stacken.

– Så jag gick på ett kretsmöte och på den vägen är det.

**Kretsmöten är öppna** för alla medlemmar och det brukar komma tio-talet personer. Det borde vara fler, tycker han.

– Man kan utbyta erfarenheter, om lön och om vad som sker i branschen. Om man tycker att det är något som Byggnads bör ta tag i eller förändra ska man absolut gå dit och göra sin röst hörd. Det är bättre än att sitta i byggkojan och klaga.

Han har ett konkret exempel på att det kan ge effekt. På ett kretsmöte kom plåtslagare som beklagade sig över att



Det är viktigt att många är med i facket så att arbetare inte tappar inflytande på arbetsplatserna, anser Kenny Hermansson. "Unga i dag tror nog inte att det kan bli sämre".

Byggnads inte hade en egen mättningsman på plåtsidan vilket skapade en del besvär.

– Det ledde till att Johan Csomai nu är anställd som mättningsman.

**Kenny Hermansson** pratar gärna och mycket om solidaritet och hur det för honom är centralt både vad gäller det fackliga och det politiska. Han är medlem i Socialdemokraternas reformisterna, och han säger skrattande att när han kommer i gång brukar många säga att han låter som en politiker.

– Den största utmaningen är att fortsätta vara ett starkt fackförbund, att behålla och få nya medlemmar. Vi måste ändra attityden och få folk att förstå att det är vi tillsammans som kan påverka. Unga i dag tror nog inte att det kan bli sämre, exempelvis med

lönerna, trots att det diskuteras på EU-nivå om minimilöner.

**Han påminner ibland** kollegor om de försäkringar som finns.

– Så fort någon nämner en arbetsskada frågar jag: "Har du anmält till AFA?"

Härom året gjorde LO-förbunden en gemensam kampanj för att informera medlemmar om avtalsförsäkringar.

– Jag satt i "kopieringsrummet" på Byggnads och ringde. Det var otroligt givande och kul.

Han pratade med flera som inte kände till de ekonomiska förmåner som finns genom medlemskapet i Byggnads eller genom att de är anställda på ett företag som har kollektivavtal.

Föräldrapenningtillägget på tio procent från AFA-försäkringar kan anställda bli utan

om de själva inte har koll på att det ska betalas ut.

– Det finns ett stort ointresse och en stor okunskap om detta bland arbetsgivare tyvärr även om det har blivit bättre.

Han brukar också lyfta fram Katarina Sandgren på Byggnads, som har hjälpt många arbetsskadade. Hon uppmärksammade även Kenny Hermansson på att han kunde få flera tusen i kompensation för ett nio år gammalt ärr på ena lillfingret som han fick när han arbetade på pappans mattläggningsfirma – och som han själv aldrig tänkt på som en arbetsskada.

– Katarina är en sådan grym förmån som vi har.

Magnus Östin

## FAKTA

### Kenny Hermansson

**Ålder:** 34 år.  
**Familj:** Sambo Patricia, barnen Nellie, 10 år, Max, 6 år, och Louie, snart 2.  
**Bor:** I Stora Mellösa, öster om Örebro.  
**Yrke:** Snickare, anställd av Bygglaget i Fjugesta.  
**Uppdrag:** Ledamot i Byggnads Örebrokrets, skyddsombud på jobbet, FFV, Försäkringsinformatör, ledamot i regionstyrelsen, ledamot i Riksbyggens lokalförenings styrelse, ska vara tjänstledig tre månader från mars för att i ett projekt prova på att arbeta som ombudsman åt Byggnads.  
**Fritidsintressen:** "Barnens fritidsaktiviteter har blivit mina intressen". Är intresserad av så kallat hantverksöl, att läsa om och provsmaka. "Men skriv inte att jag tycker om att dricka öl, för då framstår det som något helt annat" (skratt).



I detta nummer av tidningen ger vi utrymme åt riksdagsledamoten **Leif Nysmed** att tycka till.

# Förhindra systematisk arbetslivskriminalitet!

**D**en fria rörligheten och utvidgningen av EU har lett till att människor från hela Europa söker sig till Sverige för att arbeta. En utmaning har länge varit att garantera likvärdiga villkor och kollektivavtalsenliga löner. Utländska arbetstagare exploateras och utnyttjas av oseriösa aktörer som på grund av otillräcklig reglering tillåts verka på svensk arbetsmarknad.

Det är dags för kraftfulla åtgärder för att förhindra social dumping och arbetslivskriminalitet.

**En del åtgärder har** redan vidtagits. Under 2017 upphävde den socialdemokratiskt ledda regeringen Lex Laval. Det har gjort att svenska fackförbund nu kan vidta stridsåtgärder mot företag med utländsk arbetskraft som saknar kollektivavtal. I dag krävs också att utländska arbetsgivare med personal i Sverige registreras hos Skatteverket och betalar arbetsgivaravgift.



**Hela samhället mår bra av att vi bekämpar brottslighet och av att sund konkurrens råder.**

Därtill har Arbetsmiljöverket uppdragits att använda krafttag mot företag som bryter mot arbetsmiljöreglerna och skor sig på olagliga konkurrensfördelar. I den myndighetsgemensamma insats som Arbetsmiljöverket leder där bland annat Polismyndigheten, Skatteverket och Ekobrottsmyndigheten ingår, har det hittills i år genomförts 1210 tillslag, att jämföra med 166 tillslag 2017.

**Fackförbunden ålades** länge ansvaret att själva upprätthålla den svenska modellen – en omöjlig kamp för facken att

driva – som en följd av bristen på handlingskraft hos den tidigare högerledda regeringen. Högerens låga profil gjorde att utvecklingen eskalerade och att Sverige halkade efter i arbetet mot brottsligheten på arbetsmarknaden.

Detta tvingas Socialdemokraterna nu ta ansvar för. Vi ser att människohandel, missbruk av utländsk arbetskraft och hänsynslöst utnyttjade av papperslösa är allt vanligare företeelser inom branscher som bygg och städ. Utmaningen växer och mer måste till.

**För det första krävs** nya bestämmelser för att motverka missbruk av F-skattesystemet samt förstärkta möjligheter att återkalla F-skatt vid fusk.

För det andra bör utländska företag utan fast driftställe i Sverige som hyr personal kortare tid betala skatt från första dagen arbetet påbörjas.

För det tredje måste det vid offentliga upphandlingar ställas krav på schyssta arbetsvillkor, lägst i nivå med kollek-

tivavtal, och genomföras regelbundna kontroller för att säkra avtalens efterlevnad.

Det behövs också bättre kontroll av att regelverket för arbetskraftsinvandring efterlevs för att minska exploateringen av arbetstagare och förhindra människohandel.

**Slutligen behövs ett** bättre samarbete och informationsutbyte mellan myndigheterna. Utan det kommer vi inte åt den systematisk kriminaliteten på arbetsplatserna. Sekretessbestämmelser mellan och inom myndigheterna måste ses över – det får inte hindra viktigt informationsutbyte som är avgörande för att stävja kriminaliteten.

Hela samhället mår bra av att vi bekämpar brottslighet och av att sund konkurrens råder. Vi är beredda att göra vad som krävs.



**Leif Nysmed**  
riksdagsledamot (S)

**BYGGNADS**  
**Byggnads Nu!**  
**010-601 10 00**  
**byggnadsnu@byggnads.se**  
**Arbetsmiljö, kollektivavtal, lön eller andra fackliga frågor? Kontakta oss!**  
**Alla vardagar 07.00–17.00**

## Prestationslöner, hela 2019

### Örebro län

TBM	216,54
VVS	266,22
Platt	263,66
Golv	246,43
Industrirör	–
Ställning	218,15
Plåt	–
Undertak	239,23

### Värmlands län

TBM	212,97
VVS	–
Platt	255,17
Golv	254,82
Industrirör	225,88
Ställning	–
Plåt	248,40
Undertak	225,56

# 106-miljonershus kan kanske inte användas

**Tveksamheter kring stålkonstruktionens hållfasthet och en oro för inbyggd fukt. Teknik- och innovationscenter i Kristinehamn är ett bygge som har varit fyllt av motgångar. Nu är det osäkert om huset ens går att använda.**

I centrala Kristinehamn följer den nya moderna byggnaden på 4 500 kvadratmeter års slingrande form. Här är det tänkt att praktiska gymnasieutbildningar ska flytta in till hösten, men nu är det osäkert om 106-miljonersbygget blir godkänt och får ett slutbesked. Utan ett sådant kan inte huset användas.

**Lisa Bäckström** är byggchef för miljö- och stadsbyggnadsförvaltningen i Kristinehamns kommun, vars nämnd är tillsynsmyndighet i ärendet:

– Det som skett är jätteovantligt och jätetråkigt. Det har varit så många turer i det här och det har saknats handlingar och dokumentation.

**Allt började för några** år sedan. Kristinehamns kommun ville bygga ett nytt teknikgymnasium och efter flera års fördröjning på grund av överklaganden från grannar kunde bygget starta 2018 med kommunen som byggherre och Noctor bygg som totalentreprenör.

Noctor bygg har genomfört flera byggprojekt åt kommunen och hade gott anseende. Men snart uppstod problem.

– Vid ett arbetsplatsbesök



I vår avgörs om det problemfyllda storbygget i Kristinehamn får godkänt och kan tas i bruk. Om bygget inte går igenom slutbesiktningen riskerar kommunen ytterligare bekymmer eftersom det är tänkt att praktiska gymnasieutbildningar ska hållas i huset i höst.

i somras såg vi att det var en konstig lösning på stålkonstruktionen, på balkarna, och vi kunde se att de fuskat vid svetsningen eftersom man inte slagit bort slaggen. Det fanns inte heller några handlingar som visade att stommen höll. Vi tvingades stänga bygget eftersom vi inte hade någon dokumentation som styrkte att konstruktionen var säker, detta enligt plan- och bygglagen kapitel 11 paragraf 30.

**Noctor bygg gav** då Ramboll i uppdrag att räkna på hållfastheten.

– Ramboll sa att det var okej om stommen förstärktes med nio stag, och när de verifierade, via inlämnade dokument, att huset inte skulle rasa

ihop hade vi inte längre något lagstöd för att hålla bygget stängt.

**Arbetet fortsatte, men** snart dök ett nytt orosmoment upp. – De har inte byggt väderskyddat och det har regnat in, framför allt på ena gaveln.

Byggherren Kristinehamns kommun – bygget hanteras av tekniska avdelningen – och Noctor bygg har olika uppfattningar om risken för inbyggd fukt och framtida mögelproblem. Parterna har anlitat varsin expert som kommit fram till diametralt olika slutsatser.

Förhoppningen är att bygget ska vara klart i mars och att kontrollansvarige då ska finna att alla byggkrav är uppfyllda

så att byggnadsnämnden kan utfärda ett slutbesked.

**Henrik Adolfsson** på Adolfssons ingenjörbyrå i Karlstad är kontrollansvarig och har följt bygget.

**Kommer bygget att få godkänt?**

– Det vågar jag inte svara på. Jag ska skriva ett utlåtande, och om det finns brister tar jag självklart med dem.

Inte heller byggchef Lisa Bäckström vågar sia om husets framtid. Hon kan bara hoppas att alla problem är undanröjda så att fordonslinjen kan flytta in under våren och sommaren, som det är tänkt.

– Jag hoppas att fuktproverna visar att man inte byggt in problem.

**Kommunens projektledare** Jörgen Karlsson på tekniska förvaltningen uppger att Noctor bygg sagt att allt fortlöper enligt tidsplanen. Det innebär en slutbesiktning i mars-april.

”Det finns frågetecken kring redovisningen av dimensioneringen av stålstommen som vi tillsammans med entreprenören håller på att utreda. Vi jobbar på att så snart som möjligt få en samsyn kring redovisningsgraden enligt gällande regelverk”, skriver Jörgen Karlsson i mejlet till tidningen.

Magnus Östin

**Fotnot:** Tidningen har mejlat frågor om bygget till Noctor bygg, men utan att få svar.





Foto: Byggnads

# Farliga ställningar

Byggnads har återigen upptäckt en byggarbetsplats i vår region där det finns brister i ställningsmonteringen. Dessutom saknades alla handlingar på arbetsplatsen gällande ställningen och detta i Örebro.

Det är alldeles för vanligt att det slarvas med säkerheten på

ställningarna med allvarliga olyckor som följd. Tänk efter före så att alla kan komma hem till sina familjer efter jobbet.

Vi låter bilderna tala för sig själva.

Byggnads Örebro-Värmland



Foto: Byggnads



**BYGGNADS**

## Örebro-Värmland

### Regionkontor:

Posthornsgatan 8, 656 32 Karlstad  
Tel: 010-601 10 11  
orebro-varmland@byggnads.se

### Öppettider expeditionerna

#### Karlstad:

Kontorets öppettider:  
Måndag–fredag 7.30–16  
Lunchstängt:  
Måndag–fredag 12–12.45  
Telefontider: 8–15

#### Örebro:

Riagatan 51, 702 26 Örebro  
Tel: 010-601 10 11  
Kontorets öppettider:  
Måndag–fredag 7.30–16  
Lunchstängt:  
Måndag–fredag 12–12.45  
Telefontider: 8–15

### OMBUDSMÅN:

#### Kenneth Svärd

Ordförande, DMY, arbetsrätt, RSO  
010-601 12 15 / 070-190 61 24  
kenneth.svard@byggnads.se

#### Thomas Andersson

Avtalsansvarig, TBM, arbetsrätt, RSO  
010-601 12 17 / 070-624 81 33  
thomas.andersson@byggnads.se

#### Ann-Katrin Eneblom

Ekonomiansvarig, arbetsrätt, RSO  
010-601 12 07 / 070-660 35 10  
ann-katrin.eneblom@byggnads.se

#### Tomas Pettersson

Utbildningsansvarig, TIA, arbetsrätt, RSO  
010-601 12 16 / 076-843 04 30  
tomas.pettersson@byggnads.se

#### Jari Viitakangas

RSO, HEA, plåt-lärling, arbetsrätt  
010-601 12 36 / 072-581 12 36  
jari.viitakangas@byggnads.se

#### Odd Maalsnes

TBM, arbetsrätt, BYN-lärling, RSO  
010-601 12 08 / 070-670 43 35  
odd.maalsnes@byggnads.se

#### Mattias Andersson

RSO, DMY, arbetsrätt  
010-601 12 54 / 076-105 03 90  
mattias.andersson@byggnads.se

#### Patrik Hjelm

RSO, TIA, arbetsrätt, VVS-lärling  
010-601 12 13 / 070-652 31 90  
patrik.hjelm@byggnads.se

#### Tomas Olsson

RSO, TBM, arbetsrätt  
010-601 12 19 / 070-240 23 32  
tomas.olsson@byggnads.se

#### Niklas Nordlund

Arbetsmiljöansvarig, RSO, arbetsrätt  
010-601 12 01 / 072-214 77 98  
niklas.nordlund@byggnads.se

#### Jenny Svensson

MB-ansvarig, glas-avtalet, BYN-lärling, utländsk arbetskraft, arbetsrätt, RSO  
010-601 12 12 / 073-994 01 89  
jenny.svensson@byggnads.se

#### Erik Karlsson

HEA; TBM, arbetsrätt, RSO  
010-601 12 03 / 072-220 54 46  
erik.karlsson@byggnads.se

#### Patrik Nyström

TBM, DMY, arbetsrätt, RSO  
010-601 12 02 / 076-104 06 20  
patrik.nystrom@byggnads.se

#### Johan Csomai

Plåt, arbetsrätt, RSO  
010-601 12 33 / 076-102 14 77  
johan.csomai@byggnads.se

### ADMINISTRATÖRER:

#### Carina Engberg

Medlemsredovisning, lärlingar VVS  
010-601 12 18

carina.engberg@byggnads.se

#### Katarina Sandgren

Försäkringar, medlemsredovisning  
010-601 12 11

katarina.sandgren@byggnads.se

#### Helena Dahlén

Medlemsredovisning, bokföring, löner  
010-601 12 50

helena.dahlen@byggnads.se

#### Hermine Schimann

Lönegranskning, UE, medlems-service.  
010-601 12 10

hermine.scimann@byggnads.se

### Förkortningar:

TIA: Teknikinstallationsavtalet,  
TBM: Trä, betong och mureriarbeten,  
RSO: Regionalt skyddsombud,  
HEA: Huvudentreprenörskap, DMY: Bygginstrins yrkesnämnd, MB: Medbestämmande, VVS: Värme, ventilation, sanitet.

Medlemstidning för Byggnads Örebro-Värmland

**Byggnads Örebro-Värmland****Postadress:** Posthornsgatan 8, 656 32 Karlstad**Telefon:** 010-601 10 11

## Dubbelkolla din avtalspension

**PENSION.** Har du fått ett brev från Fora med ett pensionsbesked? Kolla att löneuppgifterna stämmer! Pensionsbeskedet distribueras per post till alla som någon gång tjänat in pengar till Avtalspension SAF-LO.

Vad som ingår i pensionsbeskedet varierar. Där syns bland annat värdeförändringen senaste året, om det finns ett efterlevandeskydd och vilken lön arbetsgivaren rapporterat till Fora. Lönen och premien hittas på sidan "Årsavstämning". Kontakta Fora om du inte fått några pengar inbetalda. Magnus Östin

## Här når du din ordförande

**Askersund**

Jens Johansson 072-902 79 55

**Degerfors** Vakant**Grums** Joel Fråstad 070-731 59 61**Frövi** Stig Lennart Jarl 070-211 01 76**Hagfors**

Tomas Pettersson 076-843 04 30

**Hallsberg**

Nicklas Jonsson 070-398 64 56

**Hällefors** Vakant**Karlskoga**

Hans Åkesson 072-738 40 09

**Karlstad/Kil/Hammarö**

Martin Bodén 070-580 04 91

**Kristinehamn**

Håkan Ahlqvist 073-337 32 76

**Kumla/Fjugesta**

Victor Johansson 073-834 26 00

**Lindesberg**

Jonas Andersson 072 540 35 30

**Nora**

Anton Appelqvist 072-535 20 79

**Sunne**

Peter Olsson 070-580 01 08

**Säffle**

Erik Pettersson 073 833 44 37

**Örebro**

Kjell Krantz 070-508 96 35

# ✓ Välkommen på medlemsmöte!

ÖREBRO-VÄRMLAND	Tid	Plats
<b>Askersund</b>	Lördag 7 mars, kl 14 15 maj, kl 18	Hockeyresa t. K-D. Samling Norra Vättern. Anmälan krävs. Medlemsmöte, ABF Askersund.
<b>Frövi</b>	Torsdag 19 mars, kl 18.30	Medlemsmöte på Christinas Gästgiveri.
<b>Hagfors</b>	Torsdag 9 april, kl 18 Måndag 18 maj, kl 17.30	Bowling, Älvstranden. Anmälan till Tomas 076-843 04 30. Speedway Tallhult. Anmälan till Tomas 076-843 04 30.
<b>Hallsberg</b>	Måndag 16 mars, kl 18 Torsdag 28 maj, kl 18	Bowling, Nytorget, Hallsberg. Golf på Viby Golf.
<b>Hällefors</b>	Torsdag 14 maj, kl 18	Medlemsmöte, Hällefors herrgård.
<b>Karlskoga</b>	Söndag 3 maj, kl 9 Måndag 25 maj	Tipspromenad tillsammans med Korpen, Värmlandsvägen 5. Travresa till Karlstad. Anmälan till Hasse Åkesson.
<b>Karlstad/Kil/Hammarö</b>	Fredag 20 mars, kl 18 Fredag 10 april, kl 10	After Work på O'Learys i Karlstad. Långfredagstrav på Färjestadstravet.
<b>Kristinehamn</b>	Tisdag 10 mars kl 18 Fredag 1 maj-firande	Medlemsmöte i LO-lokalen. Anmälan till Thomas 070-624 81 33.
<b>Kumla/Fjugesta</b>	Måndag 16 mars, kl 18 Torsdag 7 maj, kl 18	Bowling, Nytorget, Hallsberg. Medlemsmöte, Kumla Folkets hus.
<b>Nora</b>	Torsdag 2 april, kl 18	Medlemsmöte, Nora Stadshotell.
<b>Sunne</b>	Torsdag 7 maj, kl 18	Medlemsmöte och pizzakväll i LO-lokalen.
<b>Säffle</b>	Torsdag 14 maj, kl 18.30	Medlemsmöte, i Fackens hus.
<b>Örebro</b>	Torsdag 7 maj, kl 18	Grillkväll med avtalsprat, i Byggfackens hus. Anmälan till ordföranden senast en vecka innan.